

খোতবা জুমা

চৈহ্যেদেনা হজৰত আকদছ আমিৰতল মোমিনিল খলিফাতুল মছিল পঞ্চম
(আইঁৈ) যে ২০৬৯ চনৰ ৬ ফেব্ৰুৱাৰীত বায়তুল ফতুহ মৌৰশদ (বৃটেইনত)
প্ৰদান কৰা জুমাৰ খোতবাৰ সাৰাংশ।

আহজৰত (ছাঃ) ৰ মহান মৰ্যদা সম্পন্ন চাহাৰী হজৰত আবু হ্যায়ফা বিন উতবা (ৰাঃ) ৰ ঈমান উদ্বোধক ঘটনাৰ মনোগামী প্রাঞ্জল বিৰোণি।

তাছুছন্দ, তাউয আৰু ছুৰা ফাতিহা পাঠৰ পিছত হ্যুৰ আনোৱাৰ (আইঁৈ) যে কয় যে আজি যিজন চাহাৰীৰ বিষয়ে উল্লেখ কৰিম তেখেতৰ নাম হ'ল হজৰত আবু হ্যায়ফা বিন উতবা (ৰাঃ)। তেখেত (ৰাঃ) বৰ ওখ আৰু দেখনীয়াৰ লোক আছিল। আঁহজৰত (ছাঃ) যে দ্বাৰে আৰকামত প্ৰবেশ কৰাৰ আগতেই ইছলাম গ্ৰহণ কৰিছিল। মুঠতে প্ৰথমে ঈমান স্থাপন কাৰী সকলৰ মাজৰ এজন আছিল। তেখেত (ৰাঃ) ব বিষয়ে বৰ্ণনা কৰোঁতে হজৰত মিৰ্জা বশিৰ আহমদ চাহাৰে লিখিছে যে আবু হ্যায়ফা বিন উতবা উমিয়া বংশৰ লোক আছিল। তেখেত (ৰাঃ) ৰ দেউতাকৰ নাম আছিল উতবা বিন ৰবিআহ। কুৰাইছ সকলৰ চৰদাৰৰ মাজৰ এজন আছিল। হজৰত আবু হ্যায়ফা (ৰাঃ) দুয়োবাৰেই হাবশালৈ কৰা হিজৰতত অংশ গ্ৰহণ কৰিছিল আৰু তেখেত (ৰাঃ) ৰ পঞ্জী হজৰত ছহিলা বিনতে ছাহিল তেখেতৰ লগত হিজৰত কৰিছিল। যেতিয়া মুছলমান সকলৰ ওপৰত জুলুম অত্যাচাৰৰ সীমা চেৰাই গৈছিল আৰু কুৰাইছ সকলে নিজৰ অত্যাচাৰৰ প্ৰৱন্ধন বাঢ়াই দিছিল। তেতিয়া আঁহজৰত (ছাঃ) যে মুছলমান সকলক কৈছিল যে তোমালোকে হাবশালৈ হিজৰত কৰি যোৱা, আৰু কৈছিল যে হাবশাৰ বজা জন ন্যায় বিচাৰক, তাৰ শাসনাধীনত থকা সকলৰ ওপৰত জুলুম অত্যাচাৰ নহয়। সেই মৰ্মে আঁহজৰত (ছাঃ) যে নিৰ্দেশ অনুসৰি বজৱ পাঁচ নৱবীত ১১ জন পুৰুষ আৰু চাৰিজনী মহিলায় হাবশালৈ হিজৰত কৰিছিল। সেই দলত আবু হ্যায়ফা বিন উতবাও আছিল। যেতিয়া এই মুহাজেৰিন সকলে দক্ষিণ ফালে আগুৱাই গৈ খোয়াইবা নামৰ ঠাইত উপস্থিত হৈছিল, যি ঠাইখন সেই যুগত আৰবৰ এখন প্ৰসিদ্ধ বন্দৰ আছিল তেতিয়া আল্লাহ তায়লাৰ এনেকুৱা কৃপা অৱতীৰ্ণ হৈছিল যে তেওঁলোকে হাবশালৈ যাত্রা কৰিছিল। হাবশালৈ গৈ মুছলমান সকলে বৰ নিৰাপদ জীৱণ লাভ কৰিছিল আৰু খোদা খোদা উচ্চাৰি কুৰাইছৰ অত্যাচাৰৰ পৰা বেহাই পাইছিল। কিন্তু যেনেকৈ আছে যে কিছুমান লিখকে বৰ্ণনা কৰিছে যে মুছলমান সকলে হাবশালৈ যোৱাৰ বেছি দিন হোৱা নাছিল, এটা উৰা বাতৰি তেওঁলোকে শুনা পাইছিল যে কুৰাইছ সকলে মুছলমান হৈ গৈছে আৰু মক্কাত সম্পূৰ্ণ কাপে শান্তি প্ৰতিষ্ঠিত হৈছে। এই খবৰৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতে মুহাজেৰিন সকলৰ বেছি ভাগেই ভৱা-চিষ্টা নকৰাকৈ মক্কালৈ ঘূৰি আহিছিল।

কিন্তু যেতিয়া তেওঁলোকে আহি মক্কাৰ ওচৰ পাইছিল তেতিয়া আচল খবৰটো গম পাইছিল। যাৰ ফলত কিছুমানে লুকাই পলাই আৰু কিছুমানে শক্তিশালী কুৰাইছ চৰদাৰৰ বক্ষণা বেক্ষণত মক্কাত আহি উপস্থিত হৈছিল আৰু কেইজন মানে আকো হাবশালৈ ঘূৰি গৈছিল। যিহেতু কুৰাইছ সকলৰ অত্যাচাৰ দিনক দিনে বাঢ়ি গৈছিল সেই হেতুকে আঁহজৰত (ছাঃ) ৰ উপদেশ অনুযায়ী বেলেগ মুছলমান সকলেও সংগোপনে হিজৰতৰ নিমিত্তে সাজু হবলৈ লৈছিল আৰু সুবিধা বুজি ওলাই পৰিছিল। অৱশেষত এই হিজৰত কাৰীৰ সংখ্যা অৰ্থাৎ মোহাজেৰিনে হাবশাৰ সংখ্যা এশ হৈছিল গৈ। ইয়াৰ মাজত ওঠৰ জনী মহিলা আছিল। ইফালে মক্কাত আঁহজৰত (ছাঃ) ৰ লগত মাত্ৰ অলপ কেইজন মুছলমান বৈ আছিল। এই হিজৰতক কিছুমান ইতিহাসবিদে হিজৰতে হাবশা ছানিয়া বুলি উল্লেখ কৰি হৈ গৈছে। পিছত যেতিয়া হিজৰতে মদিনাৰ অনুমতি দিয়া হৈছিল তেতিয়া আবু হ্যায়ফা বিন উতবা (ৰাঃ) আৰু ছালম, যিজন তেখেতৰ মুক্তি প্ৰাপ্ত দাস আছিল, দুয়োজনে মদিনালৈ গুচি গৈছিল। এখেত দুয়োজনে মদিনালৈ গৈ হিজৰত ওবাদ বিন বশিৰ (ৰাঃ) ৰ ঘৰত থাকিবলৈ লৈছিল। আঁহজৰত (ছাঃ) যে হিজৰত আবু হ্যায়ফা (ৰাঃ) আৰু হিজৰত ইবাদ বিন বশিৰৰ মাজত ভাতৃত বন্ধন স্থাপন কৰি দিছিল। হিজৰত আবু হ্যায়ফা (ৰাঃ) হিজৰত আব্দুল্লাহ বিন জুহাশৰ নেতৃত্বত যোৱা দলৰ লগতও অংশ গ্ৰহণ কৰিছিল। এই বিষয়ে বৰ্ণনা আছে যে এবাৰ মক্কাৰ এজন চৰদাৰ কুৰজ বিন জাবেৰ বিন ফুহেৰিয়ে কুৰাইছৰ এটা দল

ଲଗତ ଲୈ ବର ଦକ୍ଷତାରେ ସଚରିତ ହେ ମଦିନାର ଏଥନ ପୁରଣି ଭୁମିତ ଯି ମଙ୍କାର ପରା ତିନି ମାଇଲ ଆଁତରତ ଅରସ୍ଥିତ ଆକ୍ରମଣ ଚଳାଇଛିଲ ଆରୁ ମୁଛଲମାନ ସକଳର ଉଟ ଆଦି ଲୁଟିଲେ ଉଦାଓ ହୈଛିଲ । ଆଁହଜରତ (ଛାଃ) ଯେ ଏହି ଖବର ପାଇ ତତାଳିକେ ଜାଯେଦ ବିନ ହାବଚା (ବାଃ) କ ଆମିର ନିଯୁକ୍ତ କବି ମୁହାଜେରିନ ସକଳର ଏଟା ଜମାତ ସିଂହତର ପିଛ ଲବଲୈ ପଠାଇଛିଲ । ଉତ୍କ ଦଲଟୋରେ ବଦରର କାଷତେ ଥକା ଏଥନ ଠାଇ ଛୁବାନ ଲୈକେ ସେଇ କୁବାଇଛବ ଦଲଟୋକ ଖେଦି ଗୈଛିଲ କିନ୍ତୁ ତେଓଲୋକେ କୋନୋ ମତେ ପଲାଇ ସାବିଛିଲ । ଏହି ଯୁଦ୍ଧକେଇ ବଦରର ପ୍ରଥମ ଯୁଦ୍ଧ ବୁଲି ଆଖ୍ୟା ଦିଆ ହୟ । କୁବଜ ବିନ ଜାବେବର ଏହି ଆକ୍ରମଣ ଏଟା ସାଧାବଣ ବେଦୁଇନି ଲୁଟ ପାଟର ଆକ୍ରମଣ ନାହିଲ, ବରଂ ତେଓ ନିଶ୍ଚୟ କୁବାଇଛ ସକଳର ଫାଲର ପରା ମୁଛଲମାନ ସକଳର ବିରଦ୍ଧେ ଏଟା ବିଶେଷ ପରିକଳ୍ପନା ବଚି ଆହିଛିଲ । ସଥା ସନ୍ତର ତାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଆହିଲ ଆଁହଜରତ (ଛାଃ) ବ ବ୍ୟକ୍ତି ଗତ କ୍ଷତି ସାଧନ କରା । କିନ୍ତୁ ମୁଛଲମାନ ସକଳକ ସଚେତନ ଦେଖା ପାଇ ଏଓଲୋକର ଉଟ ବିଲାକ ଲଟ କବି ହାତ କୋଚାଇ ଲୈଛିଲ । ଇଯାର ପରା ଏଯାଓ ଅନୁମାନ କବିବ ପାରି ଯେ କୁବାଇଛେ ମଙ୍କା ଏଯା ପରିକଳ୍ପନା ଲୈଛିଲ, ଯାତେ ମଦିନାର ଓପରତ ଲୁଟ-ମାର ଚଳାଇ ମୁଛଲମାନ ସକଳକ ନିଃଶେଷ କବି ଦିବ ପରା ଯାଯ । କୁବଜ ବିନ ଜାବେବର ଏହି ଅର୍ତ୍ତକିତ ଆକ୍ରମନେ ମୁଛଲମାନ ସକଳର ମାଜତ ଆତଂକ ସମ୍ଭାବ କବିଛିଲ କାରଣ କୁବାଇଛବ ଚବଦାବ ସକଳେ ଆଗବେ ପରାଇ ଭାବୁକି ଦିଛିଲ ଯେ ତେଓଲୋକେ ମଦିନାର ଓପରତ ଆକ୍ରମଣ ଚଳାବ ଆରୁ ମୁଛଲମାନ ସକଳକ ନିସ୍ତଂ କବି ପେଲାବ । ସେଯେ ମୁଛଲମାନ ସକଳେ ସଦାୟ ଚିନ୍ତାତ ମଞ୍ଚ ଥାକିଛିଲ ଆରୁ ଏହି ବିପଦ ଗମି ଚାଇ ଆଁହଜରତ (ଛାଃ) ଯେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଲୈଛିଲ ଯେ କୁବାଇଛ ସକଳର ଆଚାର-ଆଚବଣ ଯାତେ ନିଚେଇ କାଷବ ପରା ଗମ ଲର ପରା ଯାଯ । ଗତିକେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆଁହଜରତ (ଛାଃ) ଯେ ମୁହାଜେରିନ ସକଳର ଆଠଜନୀୟା ଏଟା ଦଲ ଗଠନ କବିଛିଲ ଆରୁ କାମଟୋ ସହଜ ହୋରାର ନିମିତ୍ତେ ଏହି ଦଲଟୋତ ଏନେକୁରା ଲୋକକ ଲୈଛିଲ, ଯି ସକଳେ କୁବାଇଛ ସକଳର ବିଭିନ୍ନ ଗୋତ୍ର ଲଗତ ସମ୍ପର୍କିତ ଆହିଲ ଯାତେ ତେଓଲୋକେ କୁବାଇଛ ସକଳର ଗୋପନ ସତ୍ୟତ୍ଵ ସମ୍ପର୍କେ ଗମ ଲର ପାରେ । ହଜରତ ଆଦ୍ବୁଲ୍ଲାହ ବିନ ଜୁହାଜ, ଆଁହଜରତ (ଛାଃ) ବ ପେହାତ ଭାଇୟେକକ ଉତ୍କ ଦଲର ଆମିର ନିଯୁକ୍ତ କବିଛିଲ । ଏହି ଦଲଟୋତ ହ୍ୟାଯଫା ବିନ ଉତ୍ତବାଓ ଚାମିଲ ଆହିଲ ।

ମଦିନାର ପରା ଦୁ-ଦିନର ବାଟ ଅତିକ୍ରମ କବାବ ପିଛତ ଆଁହଜରତ (ଛାଃ) ବ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁସରି ଏହି ଆଠଜନୀୟା ଦଲଟୋରେ ମଙ୍କା ଆରୁ ତାଯେଫର ମଧ୍ୟବନ୍ତି ଠାଇ ନଖଲାବ ଫାଲେ ଯାବଲୈ ଆବନ୍ତ କବିଛିଲ । ବାଟତେ ଛଟ୍ଟଦ ବିନ ଆବି ଉକାଚ ଆରୁ ଉତ୍ତବା ବିନ ଗଜଓରାନର ଉଟ ହେବାଇ ଗୈଛିଲ । ତେଓଲୋକେ ଦୁଯୋ ସେଇ ଉଟ ବିଚାରି ବିଚାରି ଗୈ ଲଗରୀୟା ସକଳକ ହେବାଇ ପେଲାଇଛିଲ । ବହୁ ଖୋଜ-ବିଚାର ପିଛତୋ ଏଓଲୋକ ଏକେଲଗ ହବ ପରା ନାହିଲ ଆରୁ ଦଲଟୋ ଅରଶେଷତ ଛ୍ୟାଜନରେ ହେ ପରିବିଛିଲ । ମୁଛଲମାନ ସକଳର ଏହି ସରକ ଜମାତଟୋ ନଖଲାତ ଗୈ ଉପର୍ହିତ ହୈଛିଲ ଆରୁ ନିଜର କାମତ ବ୍ୟାପ୍ତ ହେ ପରିବିଛିଲ । ଏଓଲୋକର କିଛୁମାନେ କାଫିବ ସକଳର ଗୋପନ ଅଭିସନ୍ଧିବ ଗମ ଲବଲୈ ନିଜର ମୂରବ ଚୁଲି ଖୁବାଇ ଲୈଛିଲ ଯାତେ ବାଟକରା ସକଳେ ଭାବେ ଯେ ଏଓଲୋକେ ଓ ଉତ୍ତବାର ନିମିତ୍ତେ ଗୈ ଆଛେ । ମୁଛଲମାନ ସକଳର ଏହି ସରକ ଜମାତଟୋ ତାତ ଗୈ ଉପର୍ହିତ ହୋରାବ ବେଛି ଦିନ ହୋରା ନାହିଲ ଏନେତେ ହୃଦୀ ଏଦିନ କୁବାଇଛ ସକଳର ଏଟା ସରକ ଦଲ ତାଯେଫର ପରା ମଙ୍କା ଅଭିମୁଖେ ଗୈ ଆହିଲ ଆରୁ ତେତିଆ ଏହି ଦୁଯୋ ଦଲର ମୁଖ୍ୟମୁଖ୍ୟ ଦେଖା ହେ ଗୈଛିଲ । କୁବାଇଛବ ଦଲର ଲୋକେ ଏଓଲୋକକ ଚିନି ପାଇଛିଲ ଯେ ଏଓଲୋକ ମୁଛଲମାନ । ତେତିଆ କୁବାଇଛବ ଦଲଟୋରେ ଏହି ମୁଛଲମାନ ଜମାତଟୋର ସୈତେ ଯୁଦ୍ଧ କରାବ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଲୟ । ମୁଛଲମାନ ସକଳେ ନିଜର ମାଜତ ଆଲୋଚନା କବିବଲୈ ଲୟ ଯେ ଏତିଆ କି କରା ଉଚିତ ହବ । କାରଣ ଆଁହଜରତ (ଛାଃ) ଯେ ତେଓଲୋକକ ଗୁପ୍ତଚର ହିଚାପେ ଖବର ଲବଲୈ ହେ ପଠାଇଛେ । କିନ୍ତୁ ଇଫାଲେ ଦୁଯୋ ପକ୍ଷର ମାଜତ ଲଡାଇ ଆବନ୍ତ ହେ ଗୈଛିଲ, ଦୁଯୋ ପକ୍ଷହି ପରମ୍ପରାରେ ସମ୍ମୁଖୀ ସମ୍ମୁଖୀ ହୈଛିଲ । ମୁଛଲମାନର ଦଲଟୋରେ ସନ୍ଦେହ କବିଛିଲ ଯେ ଏତିଆ କୁବାଇଛବ ଦଲର ଲୋକ ସକଳେ ମୁଛଲମାନ ସକଳକ ଦେଖା ପାଇଛେ ଗତିକେ ଏହି ଗୁପ୍ତଚରୀ କଥାଟୋ ଲୁକାଇ ନେଥାକେ । ଆକୋ ସେଇ ମୁଛଲମାନ କେହିଜନର କିଛୁମାନେ ଭାରିଛିଲ ଯେ ଏଯା ପାକିଜା ମାହବ ଶେଷ ସମୟ, ଆବବର ପରମ୍ପରା ମତେ ଏହି ମାହତ ଲଡାଇ କରା ଉଚିତ ନହ୍ୟ । ଆନଫାଲେ ନଖଲାବ ଏହି ଅନ୍ଧଳ ପବିତ୍ର ଅନ୍ଧଲର ଅନ୍ତଗତ । ଇଥିନି କଥା ଭାବି ଚିନ୍ତିଲେ ଛ୍ୟାଜନୀୟା ମୁଛଲମାନର ଦଲଟୋରେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଲୈଛିଲ ଯେ କୁବାଇଛବ ଦଲଟୋକ ଆକ୍ରମଣ କବି ହୟ ସିଂହତ ବହୀ କରା ହୁଏ ନହଲେ ମାରି ପେଲୋରା ହୁଏକ । ଗତିକେ ଏହି ବୁଲି ତେଓଲୋକେ ଆଲ୍ଲାହର ନାମତ ଶବଦ ଦି ଆକ୍ରମନ ଚଳାଇଛିଲ । ଯାବ ଫଳତ କାଫିବ ସକଳର ଏଜନ ଲୋକ ଯାବ ନାମ ଆହିଲ ଓରକ ବିନ ଆଲ ହଜରମ ନିହତ ହୈଛିଲ ଆରୁ ଆନ ଦୁଜନକ କଯେଦ (ବହୀ) କବିଛିଲ ଆରୁ ଚତୁର୍ଥଜନ ପଲାଇ ସାବିଛିଲ । ଇଯାର ପିଛତ ମୁଛଲମାନ ସକଳେ ସେଇ କାଫିବ ସକଳର ବନ୍ଦ ବାହିନୀ ଜବ କବି ଲୈଛିଲ । ଯିହେତୁ କୁବାଇଛ ସକଳର ଏଜନ ତାର ପରା ପଲାଇ ଯାବଲୈ ସନ୍ଧମ ହୈଛିଲ ଗତିକେ ବିଶ୍ୱାସ ଆହିଲ ଯେ ଏହି

লড়াইর খবৰ অতি সোনকালে মঙ্গা পাব। সেয়ে আবুল্লাহ বিন জুহাশ আৰু তাৰ লগৰীয়া সকলে গণিমতৰ মাল গোটাই লৈ আনি বেগেৰে মদিনালৈ বুলি যাবা কৰিছিল।

আঁহজৰত (ছাঃ) যে যেতিয়া জানিব পাৰিছিল যে এই চাহাৰা সকলে কাফিৰ সকলৰ দল এটাক আক্ৰমণ কৰিছিল তেতিয়া তেখেত (ছাঃ) যে বৰ বেজাৰ পাইছিল। তেখেত (ছাঃ) যে কৈছিল যে মই তোমালোকক সেই পৰিত্ব চহৰত কাজিয়া কৰাৰ অনুমতি দিয়া নাছিলো আৰু লগতে সেই গণিমতৰ মাল গ্ৰহণ কৰিবলৈ অস্থীকাৰ কৰিছিল আৰু কৈছিল যে মই সেইবোৰৰ একোকে নলওঁ। তেতিয়া আবুল্লাহ আৰু তাৰ লগৰীয়া সকলে বৰ হতাশ হৈছিল আৰু ভাৰিছিল যে এতিয়া আমি খোদা আৰু তাৰ বচুলৰ অসম্মুষ্টিৰ কাৰণে ধংস হৈ গলো। আনফালে কুৰাইছ সকলেও প্ৰতিবাদ কৰিবলৈ ধৰিলে যে মুছলমান সকলে পৰিত্ব চহৰত পৰিত্বতা নষ্ট কৰিছে। অৱশেষত কোৰ-আনী অহি অৱতীৰ্ণ হৈ মুছলমান সকলৰ মনত প্ৰবোধ আনিছিল।

গতিকে ইতিহাসৰ পৰা প্ৰমাণিত হয় যে কুৰাইছৰ চৰদাৰ সকলে ইছলামৰ বিৰুদ্ধে হত্যাকাণ্ডৰ পৰিকল্পনা পৰিত্ব মাহতও সমানেই চলাই গৈছিল। গতিকে আল্লাহ তায়লা কোৰ-আন চৰিফত এই উন্নৰ প্ৰদান কৰিছে, যাৰ ফলত মুছলমান সকলে মনত প্ৰবোধ আনিছিল আৰু কুৰাইছ সকলেও অলপ স্তৰ্দ হৈছিল। মুছলমান সকলে বন্ধী কৰি আনা লোক দুজনক আঁহজৰত (ছাঃ) যে ফিদিয়া লৈ পেলাই মুক্ত কৰি দিছিল। কিন্তু সেই বন্ধী দুজনৰ এজনে মদিনাত থকা কালীন আঁহজৰত (ছাঃ) ব পৰিত্ব চৰিত্ব আৰু ইছলামী শিক্ষাৰ সত্যতাত এনেকুৱা প্ৰভাৱিত হৈছিল যে তেওঁক মুক্ত কৰি দিয়াৰ পিছত মঙ্গলৈ ঘূৰি যাবলৈ অস্থীকাৰ কৰিছিল আৰু আঁহজৰত (ছাঃ) ব হাতত বয়াত কৰি মুছলমান হৈ গৈছিল আৰু তেখেত (ছাঃ) ব বন্স্তি বণ্ডাত থাকিবলৈ লৈছিল। অৱশেষত এখেতে (ৰাঃ) যে বীৰে মাওনাত গৈ শ্বহীদ হৈছিল। এখেতে (ৰাঃ) ব নাম আছিল হাকাম বিন কায়ছান। হ্যুৰ আনোৱাৰ (আইঃ) যে কয় যে হজৰত হ্যায়ফা (ৰাঃ) ব বিষয়ে এয়াও উল্লেখ আছে যে বদৰৰ যুদ্ধৰ দিনা এখেতে নিজৰ দেউতাকৰ বিৰুদ্ধে অন্ত ধাৰণ কৰি আগুৱাই গৈছিল কাৰণ তেখেতৰ দেউতাকে মুছলমান হোৱা নাছিল আৰু কাফিৰ সকলৰ হৈ যুদ্ধ ক্ষেত্ৰলৈ আহিছিল। কিন্তু বচুলুল্লাহ (ছাঃ) যে হ্যায়ফাক তালৈ বাধা দিছিল আৰু কৈছিল যে তুমি তাক এৰি দিয়া, অইন কোনোবায় তেওঁক হত্যা কৰিব। গতিকে কোৱা মতেই তেখেত (ৰাঃ) ব দেউতা, খুৰা, ভাই, আৰু ভতিজা সকলোৱেই যুদ্ধত নিহত হৈছিল। হজৰত আবু হ্যায়ফা বৰ ধৈৰ্য ধাৰণ কৰিছিল আৰু আল্লাহৰ সম্মুষ্টি সম্মুষ্টি থাকি আল্লাহ তায়লাৰ সেই সহায়ৰ শলাগ লৈছিল, যি আল্লাহ তায়লায় বচুলুল্লাহ (ছাঃ) ব পক্ষত প্ৰদৰ্শন কৰিছিল অৰ্থাৎ বিজয় দান কৰিছিল। এই ঘটনাৰ লগতে আৰু এটা ৰোৱায়েত আছে, যি ইবনে আববাছ ৰোৱায়েত কৰিছে যে বদৰৰ যুদ্ধৰ দিনা আঁহজৰত (ছাঃ) যে কৈছিল যে তোমালোকৰ মাজত যাৰ লগত আববাছৰ সৈতে মোকাবিলা হয়, তেওঁ আববাছক হত্যা নকৰিবা কাৰণ তেওঁ বাধ্যত পৰি যুদ্ধলৈ আহিছে, তাক বন্ধী বনাই লৰা, হত্যা নকৰিবা। যেতিয়া এই কথা হজৰত হ্যায়ফা (ৰাঃ) ব কানত পৰিছিল তেতিয়া তেখেতে কৈছিল যে কিয়, আমি আমাৰ বাপ, ভাই আৰু আমীয় সকলক হত্যা কৰিব লাগিব কিন্তু আববাছক এৰি দিব লাগিব ! এয়া কেনেকুৱা কথা ? খোদাৰ শপত ! যদি তেওঁ মোৰ সন্মুখত আছে তেন্তে মই তাৰ ওপৰত তৰোৱাল চলাম। আঁহজৰত (ছাঃ) যে যেতিয়া হজৰত আবু হ্যায়ফাৰ এই উক্তি শুনিবলৈ পাইছিল তেতিয়া তেখেত (ছাঃ) ক কৈছিল যে ইয়া আবা হফশা-হে আবু হফশা, বচুলে খোদাৰ খুৰাদেউৰ শৰীৰত তৰোৱালেৰে আঘাত হানি দিয়া হৰ। হজৰত ওমৰ (ৰাঃ) যে আবেদন কৰিছিল, ইয়া বচুলুল্লাহ ! মোক তাৰ ডিঙি কটাৰ অনুমতি দিয়ক। খোদা তায়লাৰ শপত ! তাৰ মাজত শক্রতাৰ গোঞ্চ পোৱা যায়। আঁহজৰত (ছাঃ) যে তেখেত (ৰাঃ) ক সেয়া কৰিবলৈ নিয়েধ কৰিছিল। হজৰত আবু হ্যায়ফা (ৰাঃ) যে নৰ্ণনা কৰিছে যে মই সিদিনা কোৱা কথা খিনিৰ বেয়া ফলৰ পৰা শাস্তি থাকিব নোৱাৰিছিলো যে কিজিনি ইয়াৰ পাপত মোৰ শ্বহীদি মৃত্যু ভাগ্যত নহয়। বাবী বৰ্ণনা কৰিছে যে ইমামাৰ যুদ্ধত তেখেত (ৰাঃ) যে শ্বাহাদত বৰণ কৰিছিল।

হজৰত আয়শা (ৰাঃ) ব পৰা ৰোৱায়েত আছে যে বচুলুল্লাহ (ছাঃ) যে নিহত মুশৰিক সকলক এটা গাঁত্ত দলিয়াই পেলাবৰ আদেশ দিছিল গতিকে তাত পেলাই দিয়া হৈছিল। এয়া দেখি হজৰত আবু হ্যায়ফা (ৰাঃ) ব মুখমণ্ডলত অপচন্দৰ (বেজাৰ) ভাৰ ফুটি উঠিছিল কাৰণ তেখতে (ৰাঃ) ব দেউতাকৰ লাচও কুঁৱাত পেলোৱা হৈ আছিল। আঁহজৰত (ছাঃ) যে কৈছিল হে হ্যায়ফা ! খোদা তায়লাৰ কছম ! মোৰ এনেকুৱা অনুমান হৈ আছে যে তোমাৰ দেউতাকৰ সৈতে

যি আচৰণ কৰা হৈ আছে সেয়া তোমাৰ বেয়া লাগি আছে। হজৰত আবু হ্যায়ফা (ৰাঃ) যে উন্নৰ দিছিল -হে আল্লাহৰ
বছুল, খোদাৰ কছম ! আল্লাহ আৰু আল্লাহৰ বছুলৰ প্ৰতি মোৰ কোনো সন্দেহ নাই। কিন্তু মোৰ দেউতা সহানুভূতিশীল,
সঁচা আৰু প্ৰজ্ঞাবান ব্যাক্তি আছিল। কিন্তু তাৰ মনোভাৱ বেয়া নাছিল আৰু মই বিচাৰিছিলো যে আল্লাহ তাৰ মৃত্যুৰ আগত
তাক ইচ্ছামৰ ফালে হিদায়েত দান কৰক। কিন্তু যেতিয়া মই দেখিলো যে এয়া আৰু সন্তুষ্ট নহয় আৰু তাৰ এয়া পৰিণতি
হল। গতিকে তাৰ পৰিণতিয়ে মোক দুখী বনাইছে। তেতিয়া আঁহজৰত (ছাঃ) যে হ্যায়ফা লৈ দোৱা কৰিছিল। হজৰত
হুজায়ফা (ৰাঃ) যে সকলো যুদ্ধতেই আঁহজৰত (ছাঃ)ৰ লগত যোগ দিয়াৰ তোফিক লাভ কৰিছিল আৰু হজৰত আবু
বক্সৰ (ৰাঃ)ৰ খিলাফত কালত ইমামাৰ যুদ্ধত ৫৪ বছৰ বয়সত শ্বাদ হৈছিল।

হ্যুৰ আনোৱাৰ (আইঃ) যে কয় যে মই এতিয়া আমাৰ জমাতৰ এজন খাদিমে ছিলছিলা বুজুৰ্গ প্ৰফেছৰ ছষ্টদ
আহমদ খান চাহাৰ দেহলবীৰ বিষয়ে উল্লেখ কৰিম। যোৱা কেইদিন মান আগত তেখেতৰ মৃত্যু হৈছে। ২০১৯ চনৰ ২১
জানুৱাৰীত তেখেতৰ মৃত্যু হৈছে “ইন্না লিল্লাহি ওয়া ইন্না লিল্লাহি বাজিউন”। এখেতৰ দেউতা হজৰত মহম্মদ হাচান
এহেচান দেহলবী হজৰত মছিহ মাওউদ (আঃ)ৰ চাহাৰী আছিল। এনেদৰে এখেতৰ ককা দেউতা হজৰত মেহমুদ হাচান
খান চাহাৰ মুদাৰবিছ পাটিয়ালাও হজৰত মছিহ মাওউদ (আঃ)ৰ চাহাৰী আছিল। হজৰত মছিহ মাওউদ (আঃ) যে নিজৰ
৩১৩ জন আচহাৰৰ দেউতা হজৰত মহম্মদ এখেতৰ নাম সন্মিলিত কৰিছে। প্ৰফেছৰ ছষ্টদ খান চাহাৰৰ দেউতা হজৰত
মহম্মদ হাচান এহেচান দেহলবীয়ে ১০ আৰু ১২ বছৰ বয়সত কাদিয়ানত গৈ খোতবা ইলহামিয়াৰ সময়ত এই সৰ্ব উচ্চ
মৰ্যদা সম্পন্ন নিৰ্দশন নিজ চকুৰে চোৱা সৌভাগ্য লভিছিল। প্ৰফেছৰ ছষ্টদ খান চাহাৰে ১৯৪৫ চনৰ এপ্ৰিল মাহত নিজকে
ওয়াকফে কৰিছিল। এখেতে আলিগড় বিশ্ব বিদ্যালয়ৰ পৰা ফার্টি অনাৰ্ছলৈ বি-এ পাচ কৰিছিল। তেখেতৰ সৈতে
তেখেতৰ ভায়েকৰ ওয়াকফে সম্পর্কে উল্লেখ কৰোঁতে হজৰত হজৰত মুচলেহ মাওউদ (ৰাঃ) যে ১৯৫৫ চনত এখন
খোতবাত কৈছিল মই ভাৱো যে মাস্তাৰ মহম্মদ হাচান এহেচান চাহাৰে এনে আদৰ্শ দেখুৱাইছে সেয়া প্ৰশংসাৰ যোগ্য। তেওঁ
এজন সাধাৰণ শিক্ষক আছিল বৰ দৰিদ্ৰ লোক আছিল। তেওঁ দুখে-ভোগে থাকি নিজৰ সন্তানক পঢ়েৱাইছিল আৰু
গ্ৰেজুৱেট বনাইছিল। তেওঁৰ সাত জন পুত্ৰেকৰ চাৰিজনক এই ছিলছিলাত সাপ দিছিল। তেওঁলোকে চাৰিওজনে দ্বীনৰ
সেৱা আগবঢ়াই আছে। হজৰত খলিফাতুল মছিহ ছানি (ৰাঃ) যে তেওঁক ১৯৫০ চনত ঘানা পশ্চিম আফ্ৰিকাত দ্বীনৰ
সেৱাৰ্থে পঠাইছিল। ১৯৫০ চনত পূৰু আৰু পশ্চিম আফ্ৰিকাত আৰু হলেণ্ডলৈ আঠজন মোবাঙ্গি পঠাইছিল। যাৰ
সম্পর্কে তেহেৰিকে আহমদীয়তত তেওঁৰ নাম তালিকাৰ প্ৰথম স্থানত জিলিকি আছে। ইয়াৰ পিছত হ্যুৰ আনোৱাৰ
(আইঃ) যে কয় যে প্ৰকৃতে যিথিনি মৰহুমৰ বিষয়ে লিখা হৈছে আচলতে তাৰ ইয়াতকৈ বেছি গুণালী আছিল।
খিলাফতৰ সৈতে তেখেতৰ গভীৰ সম্পর্ক আছিল আৰু প্ৰেম ভালপোৱা আছিল। আল্লাহ তায়লা মৰহুমৰ মৰ্যদা উন্নীত কৰক। নমাজে জুমাৰ পিছত
মৰহুমৰ নমাজে জানাজা গায়েৰ পঢ়া হব। (আমিন)

Assamese Khulasa Khutba Jumma Huzoor Anwar 1 Feb.. 2019

To **(BOOK POST PRINTED MATTER)**